

PERSBERICHT

Uitkomsten thema-onderzoek contante betalingen strafrechtkantoren

DEN HAAG , 1 augustus 2022 - In opdracht van de dekens (de toezichthouders op de advocatuur) heeft de unit Financieel Toezicht Advocatuur (FTA) in 2021/2022 een thema-onderzoek uitgevoerd bij 45 strafrechtkantoren verdeeld over alle arrondissementen. Het onderzoek was gericht op het aannemen van contante betalingen en op overig betalingsverweer via de derdengeldenrekening en kantoorrekening. De onderzoeksperiode besloeg de jaren 2018 tot en met 2020.

Belangrijkste bevindingen

- De hoofdregel dat contante betaling alleen is toegestaan onder zeer uitzonderlijke omstandigheden, is aanvankelijk in veel gevallen niet correct nageleefd. Daarbij speelt een rol dat de strafadvocatuur het begrip ‘zeer uitzonderlijke omstandigheden’ te ruim heeft uitgelegd en niet bekend was met de uitspraken van de tuchtrechter over deze uitzondering.
- De regel dat advocaten overleg moeten voeren met de deken alvorens contante betalingen van € 5.000 euro of hoger te aanvaarden, is in een groot aantal gevallen niet nageleefd.
- Mede door het aangekondigde thema-onderzoek is de discussie over het aanvaarden van contante betalingen binnen de advocatuur op gang is gekomen. Dat heeft ertoe geleid dat het aantal contante betalingen in 2020 scherp is gedaald. De strafadvocatuur lijkt zich er inmiddels van bewust geworden dat slechts in een gering aantal gevallen (eigen bijdrage in toevoegingszaken, cliënt beschikt niet over een bankrekening of op de bankrekening is beslag gelegd) contante betaling is toegestaan. Veel kantoren hebben aangegeven geheel afscheid te hebben genomen van contante betaling.

Standpunt dekens en te ondernemen stappen

- De dekens zullen blijven toezien op een strikte naleving van de regel: alleen contante betaling onder zeer uitzonderlijke omstandigheden. Dat betekent dat advocaten zeer terughoudend moeten zijn bij het aanvaarden van contante betalingen.
- Alhoewel de strafadvocatuur duidelijk meer bewust is van de regels, zullen de dekens op korte termijn uiteenzetten hoe de regels over contante betaling moet worden opgevat. Die *guidance* zou moeten bijdragen aan verdere verbetering van de naleving.
- Ook zullen de dekens er bij de Nederlandse orde van Advocaten – de regelgever die de Voda vaststelt – op aandringen de regels over contante betalingen verder aan te scherpen, bijvoorbeeld door het maximaal te ontvangen bedrag aanzienlijk lager dan € 5.000 vast te stellen en in alle, of veel meer gevallen overleg met de deken voor te schrijven.
- De advocaten die hebben verzuimd overleg te voeren met de deken, zijn of worden daarop aangesproken.
- In een beperkt aantal gevallen zal nader onderzoek worden gedaan.

Overige bevindingen

- In strafzaken ontvangen advocaten regelmatig bedragen op de derdengeldenrekening van het Ministerie J&V. Die bedragen bestaan uit een schadevergoeding voor onterechte detentie en een forfaitaire vergoeding voor de advocaat voor het verzoek tot schadevergoeding. De regels omtrent het gebruik van de derdengeldenrekening worden in het algemeen goed nageleefd, maar zijn belastend, zowel als het gaat om de doorbetaling van de schadevergoeding aan de cliënt, als om doorbetaling van de beloning naar de kantoorrekening. Het verdient daarom aanbeveling te verzoeken de vergoeding direct aan de cliënt te laten uitbetalen en de beloning op de kantoorrekening te laten betalen.
- Op de juridische dienstverlening van een strafadvocaat is de Wwft in beginsel niet van toepassing. In een beperkt aantal gevallen is gebleken dat op de derdengeldenrekening ontvangen bedragen niet onverwijld aan de rechthebbende zijn doorbetaald. Dat kan onder omstandigheden worden aangemerkt als het 'beheren van gelden', waarmee alsnog sprake kan zijn van Wwft-plichtige dienstverlening.
- Ook is in een beperkt aantal gevallen gebleken dat vanaf de derdengeldenrekening betalingen worden verricht aan een ander dan de rechthebbende (in strafzaken vrijwel altijd: de cliënt). Ook daardoor kan alsnog sprake zijn van Wwft-plichtige dienstverlening.
- Het komt met enige regelmaat voor dat declaraties worden betaald door anderen dan de cliënt. Recente uitspraken van de tuchtrechter op dit vlak maken duidelijk dat betaling door een derde weliswaar is toegestaan, maar de advocaat dan verplicht tot onderzoek naar onder meer de (zakelijke) rechtvaardiging voor die betaling door een derde.
- De dekens zullen op korte termijn aandacht vragen voor deze drie aspecten van naleving door advocaten van de regelgeving.

Juridisch en regelgevingskader

De voor het onderzoek relevante regelgeving bestaat uit de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Verordening op de advocatuur (Voda). Deze regelgeving bevat voorschriften over het afwickelen van het betalingsverkeer via de kantoorrekening en de derdengelderekening en over het ontvangen van contante betalingen.